

PREDLOGA ZAKONA O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Člani Ekonomsko socialnega sveta so na svoji seji dne 19. novembra 2010 **podali soglasje k predlogu Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno**. Po predhodni obravnavi na svoji seji, bo Vlada RS posredovala predlog zakona v zakonodajni postopek Državnemu zboru RS.

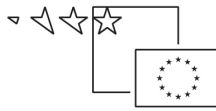
Razlogi za sprejem novega zakona:

Vlada Republike Slovenije je na 10. redni seji 29. januarja 2009 na predlog Komisije Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno naložila ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) pripravo analize uveljavitve ter učinkov Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 118/06)- (v nadaljnjem besedilu: ZPDZC).

Vlada RS se seznanila z analizo uveljavitve ter učinkov zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter informacijo glede predloga spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: analiza) ter sprejela sklep, da ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ob naslednjih spremembah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno upošteva ugotovitve iz analize uveljavitve ter učinkov zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter informacije glede predloga spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Z namenom proučitve možnosti spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je MDDSZ pozvalo vse nadzorne organe, ki izvajajo nadzor nad določili ZPDZC, in vsa pristojna ministrstva, da se opredelijo do predloga Tržnega inšpektorata RS glede svojih pristojnosti. Tržni inšpektorat RS je predlagal dopolnitev ZPDZC, da ima vsak inšpektorat na področju, ki ga nadzoruje, pristojnost izdati odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru kršitve 3. člena ZPDZC, ki opredeljuje delo na črno.

Komisija Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno se je seznanila z vsemi prejetimi mnenji in sklenila, da Vladi RS predlaga, da začne pripravljati spremembe ZPDZC. Tak sklep je komisija sprejela z namenom čim hitrejše ureditve problematike glede pristojnosti izdajanja odločb o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru kršitve 3. člena ZPDZC, saj bi sprememba več področnih zakonov pomenila bistveno dolgotrajnejši postopek.

Glavne novosti, ki jih naj bi jih prinesel ZPDZC in izhajajo iz predloga besedila z dne 6. oktober 2010, so:

1. Natančneje se določa pojem »tuji pravni subjekt« (2. člen);
2. Na novo je opredeljen **pojem »samozaposlene osebe«** namesto »podjetnika« (2. člen);
3. Uskladitev pojmov opravljanja dela na črno z drugimi zakoni (prva, druga in tretja alineja 3. člena);
4. **Natančnejša opredelitev načina zaposlovanja na črno** (prvi odstavek 5. člena):

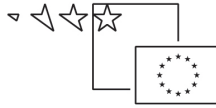
Prepovedano je zaposlovanje na črno, za kar se šteje, če pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti:

- omogoči delo posamezniku, s katerim ni sklenil pogodbe o zaposlitvi in ga ni prijavil v obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ali s posameznikom ni sklenil pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo in ga ni zavaroval v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje,
- za upravičenca, ki opravlja malo delo, nima ustrezne napotnice pooblaščne organizacije, kakor je določeno z zakonom, ki ureja malo delo, in upravičenca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščne organizacije za posredovanje dela, ali če omogoči, da to napotnico uporabi za delo druga oseba,
- ne potrdi napotnice za dejansko opravljeno delo dijaka ali študenta, ki opravlja delo na podlagi napotnice pooblaščne organizacije za posredovanje dela.

Za zaposlovanje na črno se šteje tudi, kadar **posameznik zaposli delavca in mu omogoči, da zanj opravlja delo na črno.**

5. **Nova sankcija za delodajalca, ki na črno zaposluje brezposelno ali neaktivno osebo:**

Če je na črno zaposlen brezposelni posameznik ali neaktivni posameznik, se šteje, da ima sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba mora takšnemu posamezniku izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas v roku treh dni po tem, ko pooblaščenca osebne uprave ugotovi zaposlitev na črno, hkrati pa mora poravnati vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja za obdobje treh mesecev pred ugotovitvijo zaposlitve na

črno, če ni bil v tem času prijavljen v obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi delovnega razmerja.

6. **Omejuje se sosedska pomoč**, ki bo prepovedana v primerih, kadar je delo vezano na dejavnost pravne osebe ali samozaposlene osebe, ter v primerih opravljanja dela na nepremičninah in premičninah, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti:

Za sosedsko pomoč se šteje opravljanje dela med sosedi, kadar med njimi obstaja določena bližina v smislu prebivanja, če med njimi ni sklenjene pogodbe in je delo opravljeno brez plačila ali druge materialne koristi ter če ga ne opravi pravna oseba ali samozaposlena oseba, ki opravlja dejavnost, ki je neposredno vezana na opravljeno delo, kakor tudi druge oblike sosedске pomoči, določene v zakonu.

Ne glede na navedeno se za sosedsko pomoč ne šteje:

- opravljanje dela, vezano na dejavnost pravne osebe ali samozaposlene osebe,
- opravljanje dela na nepremičninah in premičninah fizične ali pravne osebe, ki te uporablja za opravljanje gospodarske ali negospodarske dejavnosti.

7. **Omejitev dela v lastni režiji na nepremičnine v lasti ali najemu**, možnost takega dela v okviru registrirane istospolne skupnosti (9. člen):

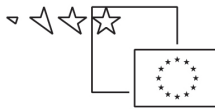
Za opravljanje del v lastni režiji se šteje opravljanje vseh del na nepremičninah v osebni lasti ali v najemu, razen če s posebnim zakonom ni drugače določeno, in na premičninah v osebni lasti, ter opravljanje storitev, kadar jih opravlja lastnik sam ali jih opravlja njegov zakonec ali oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, ali partner v registrirani istospolni skupnosti, ali osebe, s katerimi je v sorodstvu v ravni vrsti do tretjega kolena.

8. **Omejitev osebnega dopolnilnega dela z letnim dohodkom v višini do 6.000 EUR** (znesek se usklajuje z dvigom minimalne plače, enako kakor pri malem delu), prav tako se ta dela ne smejo opravljati pri pravnih osebah in samozaposlenih osebah. Novost je tudi, da se posameznik obvezno zavaruje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (12. člen);

9. **Razširitev seznama možnih oseb za opravljanje dela pri kratkotrajnem delu**, tako da se vključijo tudi zunajzakonski partner, partner registrirane istospolne skupnosti ter starši in otroci partnerja, pod pogojem, da živijo na istem naslovu. Kratkotrajno delo na drugi strani omejujemo na 40 ur mesečno za delodajalca (doslej 40 ur za vsako posamezno osebo na kratkotrajnem delu) (13. člen). Delodajalec, ki zaposluje osebe za kratkotrajno delo, bo moral imeti vsaj enega zaposlenega;

10. **Največje spremembe so predlagane na področju obsega pristojnosti nadzornih organov**. Te so v predlogu novega zakona natančneje določene in razmejene med posameznimi nadzornimi organi, kot nadzorni organ se

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 - 2013, razvojne prioritete »Institucionalna in administrativna usposobljenost«; prednostne usmeritve »Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij, civilnega in socialnega dialoga.

vključuje tudi Carinska uprava RS, ki bo delno prevzela področje nadzora nad zaposlovanjem na črno po tem zakonu, natančneje je določen postopek nadzora, prav tako se razširjajo pristojnosti nadzornih organov, ki bodo po novem lahko izdajali tudi odločbe o prepovedi dejavnosti na področjih, za katere so pristojni (14. in 15. člen);

11. Dopolnjena je tudi sankcija, da lahko **inšpektor odvzame predmet, s katerim je bilo opravljeno delo na črno**, tako da bo po novem mogoče odvzeti tudi premoženjsko korist, pridobljeno z delom na črno (v skladu z zakonom, ki ureja prekrške);
12. **Globe se bistveno povišujejo glede na trenutno najnižje predpisane** (višine so usklajene z globami po zakonu o malem delu), dodane so tudi sankcije za posameznike, ki so zaposleni na črno, za oglaševalske agencije, ki objavljajo oglase, ki oglašujejo delo ali zaposlovanje na črno. Glede sankcij je tudi pomembno, da se uvajajo višje globe za delodajalce in dodajajo globe tudi za posameznike v primeru kršitev v zvezi z opravljanjem študentskega dela – to pomeni, da bodo strožje sankcije (po višini usklajene z zakonom o malem delu) za študentsko delo uvedene še pred uveljavitvijo zakona o malem delu (17., 18., 19., 20. člen);
13. **Za ponavljajoče kršitve in hude kršitve je predvidena globa v višini dvakratnika od predpisane** (22. člen). Po novem bo sankcij po tem zakonu oproščen posameznik, ki v času zaposlitve na črno prijavi delodajalca, ki ga je zaposlil na črno (23. člen);

Skladno s predlogom besedila zakona je **predvideno, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi.**

Predlog zakona predvideva **sprejem dveh podzakonskih aktov** in sicer:

- **Pravilnika o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del in**
- **Navodila za opravljanje kratkotrajnega dela.**